

בעזרת השם יתברך

גליון # 35 - חודש אב תש"ל

אגרון עולמי לגלות את האמת על חיוב ישוב ארץ ישראל
שהיא מצות עשה מן התורה ושקולה כנגד כל מצות התורה

בירורי הלכות מכל ספרי שאלות ותשובות

הגליונות האלו מיוסדים לשבור את כח של אלו שמוציאים דיבתם רעה על ארצינו הקדושה כמו שכתוב בספר חפץ חיים בהקדמה, וז"ל: ועוד הלא ידוע הוא שנגזר עלינו גלות מפבר מעת מעשה המרגלים, כמו שכתוב בתהלים (פרק קי"ו, כ"ו-כ"ז), "וַיִּשְׂא יְדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם וְגו' בְּגוֹיִם וּלְזָרוֹתֵם בְּאַרְצוֹת", וכמו שפרש רשארץ ישראל שם והרמב"ן בפקשת שלח, (במדבר י"ד א') וְחָטָא הַמְּרַגְלִים הֲלֵא הָיָה עוֹן לְשׁוֹן הָרַע, וְכִמוּ דְאִיתָא בְּעַרְכֵּינוּ (דף ט"ו). אִם כֵּן אֲנוּ מְכַרְחִין לְתַקְנָן זֶה הַחֲטָא קִדְּם הַגְּאֻלָּה. וכדאיתא בתנא דבי אליהו שהלשון הרע עולה עד כנגד כסא הכבוד, ובפרט כשהוא מדבר נגד ארץ ישראל.

על ידי שנלמוד על מצות ישוב ארץ ישראל נזכה שכל בני ישראל יעלו לארצינו הקדושה כמ"ש בעובדיה (פרק א פסוק יז) וְבָהֵר צִיּוֹן תִּהְיֶה פְּלִיטָה וְהָיָה קִדְּשׁ וַיִּרְשׁוּ בֵּית יַעֲקֹב אֶת מוֹרְשֵׁיהֶם. (ובספר ישעיה פרק ס פסוק כא) וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם וַיִּרְשׁוּ אֶרֶץ נָצַר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. הַקִּטָּן יִהְיֶה לְאֶלְפֵי וְהַצָּעִיר לְגוֹי עֲצוּם אֲנִי ה' בְּעֵתָהּ אֲחִישְׁנָהּ. ונזכה בקרוב ממש לביאת משיח צדקינו בב"א.

עוד לקטנו מדברי חז"ל בש"ס בבלי ירושלמי ומדרשים, זוהר הקדוש תיקונים וספרי הראשונים, ומספרי מוסר וספרי ח"ן מגדולי האחרונים וספרי תלמידי הבעל שם טוב זצלה"ה

עיה"ק צפת תובב"א

מצות ישיבת ארץ ישראל

על פי שאלות ותשובות באלף שנים האחרונות

ירושלים – מעלתה וקדושתה

שו"ת מהרי"ט חלק ב - יו"ד סימן לז

ומאי דקשיא ליה למר בקבר חולדה שאמרו שהיתה בתוך ירושלים
שהוא עכשיו בראש ההר ואי אפשר שהיתה ירושלים עד לשם שהרי
עמק יהושפט מפסיק ביניהם.

תשובה היא גופא קשיא היאך קברוה שם בימות הנביאים הראשוני'
והלא מעשרה דברים שנאמרו מירושלים זה אחד מהם שאין מלינין
בה את המת כדאיתא בס"פ מרובה ואמרינן התם דהכי גמיר לה.
ובספרי אמרו בפסוק ושלחתי דבר בתוכם ונתתם ביד אויב הלכה
אין מליני' המת בירושלים ומתוך שיש דבר בעיר מוציאין את המת

לקברו ומתו' כך ונתתם וכו' לכך נראה דהיינו הא דמייתי בפ' ידיעות הטומאה שתי בצעין בהר המשחה תחתונה ועליונה תחתונה נתקדשה בכל אלו פי' במלך ונביא וב"ד של שבעים ואחד וכלהו דקחשיב התם במתני' ופרש"י שבימי בית ראשון הכניסוה וחברוה לעיר ע"י חומה אחרת עליונה לא נתקדשה בכל אלו אלא בעולי גולה ולא במלך ואורים ותומים. תחתונה שהיתה קדושתה קדושה גמורה עמי הארץ נכנסי' לשם ואוכלים קדשים קלים אבל לא מעשר שני וחברי' אוכלי' שם קדשי' קלים ומ"ש עליונה שלא היתה קדושתה קדושה גמורה ע"ה נכנסים לשם ואוכלים קדשים קלים אבל לא מעשר שני וחברים אינם אוכלים שם לא קדשי' קלי' ולא מ"ש שע"ה שאינן נותנין הפרש בין תחתונה לעליונה שאומרים זו חומה וזו חומה ומפרש הת' למה הכניסוהו לעליונה מפני שתורפה של ירושלים היתה נוחה ליכבש משם הרי שבהר המשחה עשו חומה עליונה לחיזוק ולשמירה מפני האויב הילכך צריך לעשות' בראש ההר ונמצא קבר חולדה לפני' ממנה בתוך הבצעה העליונה כי שם ביתה כמו שכתוב בסוף מלכים והיא יושב' בירושלים במשנה פי' בבצעה העליונה שלא נתקדשה אעפ"י שתרגם בית אולפנא נ"ל מדברי מהר"י אברבנאל שפיר' שג' חומות היו בירושלים ואפשר שהיא היתה בבצעה התחתונה והיא שניה לירושלים ואפשר נמי דלעליונ' קורין שניה והיא שניה לתחתונה שהיא התו' הראשון וזו שניה לה לענין קדושתה שהעליונה קדושה משל תורה וזו מדרבנן וכן מוכיח מהכתוב שבצפני' קול צעקה משער הדגים ויללה מן המשנה ושם תרגם יונתן ויללה מן עופלא והיא החומה החזקה כדכתיב ובחומת העופל בנה לרוב וכמו שאמ' מפני שתורפה של ירושלים היתה ואני מסתפק אם בבית ראשון היתה חומה זו השלישית דקאמר עליונה לא נתקדשה בכל אלו אלא בעולי גולה ואפשר שבתחלה היה שם שכונת בתים ולא היה להם חומה ולכך קברוה שם ובבית שני עשו לה חומה ונשאר הקבר בפנים ובהכי ניחא שקרויה משנה לירושלים ושם היה חומת העופל ואפשר נמי שגם בבית ראשון היו שתי חומו' לשמיר' לצורך שעה ואינה קדוש' כלל ובבי' שני שחזרו וקדשו אעפ"י שהיו שם נביאים וב"ד של ע"א

וב' תודות וכו' מ"מ זו שניה לפי שלא היה במלך ואורים ותומים ומפני מה הכניסוה בתוך קדושת ירושלים דנפיק מינה חורבה לענין אכילת קדשים מפני שתורפה של ירושלים היתה ואעפ"כ לא היו קוברים שם שום קבר מחדש כדמוזכ' בהגדה דנזקין בעובדא דרבן יוחנן בן זכאי יאמרו רבן דקרו ואם היו יכולים לקבור באותו הבצע' השניה לא היו נזקקין לכך וטעמא שאעפ"י שלא נתקדשה לענין קדשים ומ"ש היינו משו' דלענין זה בעינן מלך ונביא וכל הנך דקחשיב במתני' אבל מ"מ לענין עשר מעלות שבירושל' דקחשיב בסוף מרובה ההוא תוספת חשיב תוספת ונדון כיוצא בו ועוד דלא גרע מקדושת בתי ערי חומה דתנן בפ"ק דכלי' א"י מקודשת מכל הארצות עיירות מוקפות חומה מקודשות הימנה שמשלחים מתוכן את המצורעים ומסבבין בה את המת עד שירצו יצא משם אין מחזירין אותו וכ"ש שאין קוברין בתוכה וירושלים קחשיב לה בפ' בתרא דערכי' בהדי עיירות מוקפות חומה מימות יהושע בן נון ובימי עזרא חזרו וקדשו בתי ערי חומה כדאמרי' התם בערכין מקיש ביאתן בימי עזרא לביאתן בימי יהושע מה ביאתן בימי יהושע מנו שמטין ויובלות וקדשו ערי חומה אף ביאתן בימי עזרא וכו' וכן הביאה הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהלכות שמטה ויובל אלא שיש מקום עיון בדבריו ז"ל כתבתי עליהם במקום אחר בס"ד אלמא לענין קדוש ערי חומה קדוש דעזרא חשיב קדוש ולא בעיא מלך ונביא אלא לענין אכילת קדשים ומאחר שנתוספה חומה זו ע"י עזרא קדש' לענין זה אך קשה הא דפריך התם בפ' בתרא דערכין אמתניתין דחשיב ירושלים כבתי ערי חומה וירושל' הבית חלוט בה והתניא י' דברי' נאמרו בירושלים וחד מנייהו שאין הבית חלוט בה כמ"ד ירושלים לא נתחלקה לשבטים ודחיק לשנויי כגון ירושלים שמוקפת חומה מימו' יהושע בן נון ולא כירושל' שאין הבית חלוט בה אי נמי דתרי ירושלים הוו ולוקמה באותו תוספת שהוסיפו דודאי מה שהיה חוץ לעיר נתחלקה לשבטים וכשהוסיפוהו על העיר נעשה כיוצא בה לענין בתי ערי חומה ונראה דלענין בתי ערי חומה שתי בצעין אלו שנתוספו אינן כבתי ערי חומה משום דבעינן בית מושב ערי חומה כדאמרי' בפ"ק דמגלה כרך שישב ולבסוף הוקף נדון ככפר והיינו

לענין בתי ערי חומה וירושלים עצמה כיון שבשעת כיבוש יהושע היתה מוקפת חומה ואח"כ נתיישרה הוקף ואח"כ פתח קרינן ביה אבל חומות אלו שנתוספו ולא הוכללו בתוך העיר שהרי חומת ירושלים לפנים משתיהן היתה דהכי מוכח באותה שמועה דשבועות שתיים אלו שבחוץ אעפ"י שהוקפו בחומה אחר' הו"ל ישב ולבסוף הוקף ואע"פ שלא היה שם ישוב בשעה שבנו החומה בתר עיקר העיר אזלינן שכבר נתישרה בתחלה וכל חומה דפתוחה לה ישב ולבסוף הוקף קרינן ביה. ועוד נראה דבימי עזרא לא חדשו ערי חומה חוץ מאותם שהיו מוקפות מימות יהושע בן נון כמו שאני מוכיח בראיו' אלא שאין לי כאן להאריך. ומ"מ לענין מעלות דירושלים המנויו' ומרובה תוס' כעיקר העיר היא הואיל ונעשה ע"י עולי גולה ואין מלינין בה את המת כ"ש שאין קוברים שם חוץ מקבר חולדה שהיתה קודם. ומצאתי בתוספת בפרק קמא דבבא בתרא קבר שהקיפתו העיר בין מד' רוחות בין מג' רוחות בין מב' רוחות זו כנגד זו רחוק יותר מחמשים אמה לכאן וחמשים אמה לכאן אין מפנין אותו פחו' מכאן מפנין אותו כל הקברו' מפנין חוץ מקבר המלך וקבר נביא ר"ע אומר אף קבר המלך וקבר הנביא מפניו אמר לו והלא קברי בית דוד וקבר חולדה היו בירושלים ולא נגע אדם בהם מעולם אמר להם משם ראייה מחילה היתה להם והיתה מוציאה טומאה לנחל קדרון עכ"ל ולמדנו משם שקבר חולדה בתחלה לא היתה בתוך העיר אלא שהקיפו העיר אחר שנקבר' וכן קברי בית דוד בתחלה היו חוץ לחומה שכן היו קורין לה ציון עיר דוד ושוב הקיפיה והכניסיה תוך לחומה ומפני כבוד' לא פנום ולא נגע בהם אדם מעולם אלא מחילה היתה מוציאה את הטומאה לנחל קדרון.